

Naturguide

Nysted og omegn

Galler på lindeblade

Pjecens formål og indhold

Dette lille hæfte henvender sig til personer, der bor på Sydøstsjælland eller kommer på besøg og som ønsker, at få en fornemmelse af, hvad man kan opleve rundt i alle hjørner af området. Der vil optræde Internet-link, som leder frem til yderligere oplysninger.

+ skove..... side 3
+ søer side 4
+ moser, enge og kyster side 4
+ vandløb..... side 5
+ fredet natur side 5

+ parkområder side 6
+ nedlagte råstofgrave side 6
+ ruter og stier side 6
+ visse planter og dyr side 7
+ kort..... side 8+9

Et kort historisk tilbageblik

Den ældst kendte administrative enhed i Danmark er herredet. Det østlige Lolland udgjorde Musse Herred og Nystedegnen indtager ca. ½-delen heraf.

Egnen afgrænses af moser og Maribo-søerne mod vest, moser og Flintinge Å mod nord og havet mod øst og syd.

Det viste område er næsten identisk med Nysted Kommune fra 1970-2007.

Bestemmelser om adgang til og ophold i naturen

www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=12938&exp=1

Bekendtgørelse om adgang

Interessant i denne forbindelse er Lov om naturbeskyttelse.

Heri står, at lovens formål bl.a. er: *"at give befolkningen adgang til at færdes og opholde sig i naturen samt forbedre mulighederne for friluftslivet."*

I den opfølgende Bekendtgørelse om offentlighedens adgang til at færdes og opholde sig i naturen kan man læse nærmere om, hvad man må.

De fleste **strande** er "åbne for færdsel til fods, kortvarigt ophold og badning", og

Naturbeskyttelsesloven

www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=127104

"Offentlighedens adgang må ikke forhindres eller vanskeliggøres".

I **private skove**, har man adgang til fods og på cykel ad stier, mens man i offentlige skove også må færdes til fods uden for stierne. Ejeren kan under visse omstændigheder afspærre skoven. (se lovens §23)

Udyrkede arealer er åbne for færdsel til fods og ophold, hvis der er lovlig adgang dertil.

Det er også lovligt, at færdes til fods eller på cykel ad **stier og veje** i det åbne land.

Skovene

Hvert område har sin egen historie og derfor også forskellig natur, men skovene findes som regel der, hvor det var ubelejligt at dyrke jorden. Fra 1805, da Fredskovsforordningen blev lovfæstet, er skovarealet vokset fra 4% til ca. 13%.

<http://www.dn.dk/Default.aspx?ID=8128>

1 Roden Skov (med Bækkeskov) er egnens største skov og ligger ud mod Guldborgsund. Skoven har gennem Ålholm tilhørt først kongen og siden slottets andre ejere siden middelalderen.

2 Frejlev Skov (Bøget + Grønnæs) har derimod mindst siden 1500 tilhørt bønderne i Frejlev og blev ca. 1820 delt op i mange små parceller.

www.nysted.dk/xFrejlevSkov.htm

3 Ålholm Hestehave og Folehave ligger tæt på Ålholm og har haft karakter af dyrehave og park, men drives nu som almindelig skov, med enkelte græsningsenge.

4 Skovene ved Høvænge (Ny og Gl. Fredsskov, Egholm Skov, Præsteskov og Høvænge Skov) har tilhørt forskellige godser, men har p.t. samme ejer, der er i gang med etablere bl.a. skovgræsning og tilholdssteder for flagermus.

5 Keldskov (Gammelkobbøl) ligger på grænsen mellem Musse og Fuglse Herred i den vestlige del af Nystedegnen.

6 Næsset ligger ved den sydlige ende af Røgbølle Sø på fugtig grund. Området har et rigt fugleliv, der kan studeres bl.a. fra et fugletårn.

7 Ulriksdal Skov tilhørte i middelalderen biskoppen af Odense, der også havde borgen Ålevad tæt derved.

8 Kårup Vænger ligger ned til Hejrede Sø og er en del af Naturpark Maribosøerne.

www.naturparkmaribo.dk/

9 Vesterkobbøl og Dyrehave er 2 små skovstykker, der ligger nordvest for herregården Bramsløkke

10 Langet og Bregninge skove vest for Døllefjelde støder op til Frostrup Skov, men der er ingen forbindelse mellem dem og Frostrup Skov.

11 Hestekobbøl ligger ud til Guldborgsund mellem 2 mindre vandløb syd for Fuglsang.

Vesterskov ligger nord for Døllefjelde. Der er adgang fra Saksøbingvej. Skoven tilhører Døllefjelde Kirke.

Kauslund, se side 5

Forskellige brochurer på
www.nysted.dk

Historien om Frejlev Skov på
www.Nysted.dk

Naturpark
Maribosøerne

Om de danske
skove

Vådområder

er "naturens lunger", så søer, moser, enge, strandenge o.l. er vigtige brikker i den lokale natur. Desværre er offentlighedens adgang til disse områder tit begrænset.

12 Skejten er en halvø øst for Fuglsang, som er landskendt fordi den er afbilledet på 2 malerier på folketingssalens bagvæg. Men den er også et godt eksempel på en strandeng i "gamle dage".

www.nysted.dk/Brochurer.htm

13 Frejlev Mose ligger vest for landevejen ved Fuglsang og afvandes ned mod Skejten.

14 Strandengene langs Guldborgsund fortsætter med **Stenvængerne, Roden Fed og Holten** syd for Fuglsang omkring Lollands hjørne mod vest til Nysted.

15 Klintekysten fra Holten mod vest langs kysten til Nysted er helt enestående efter lokale forhold, selv om den kun rejser sig til ca. 2 m. Man kan færdes ad **Paradisruten** på kanten af Østersøen, først på en vej og siden en sti.

16 Storesø og Lillesø er 2 moseområder, der har givet navn til Vantore. I særligt våde år fyldes moserne op til lavvandede søer.

17 Nysted Nor modtager vandet fra **Rørsøen, Røde Enge, Kettinge Sø, Herrikslev Åmose/Ellemose og Klostermosen**. Området er en tunneldal dannet under isen i den seneste istid. Den løber mod nord og vest igennem Folehaven.

17a Klostermosen ligger øst for Nysted, Der går en sti dertil nord om Fjernvarmeværket. I 1880'erne lå der et teglværk, der har efterladt nogle tømte lergrave.

18 Kysten vest for Stubberup er lav og udsat for skiftende vandstande. Her findes **Herrikslev Mose, Dødemose, Høvængerne og strandengene ved Sandager og Handermelle**. Nogle områder ligger indenfor og nogle udenfor det sydlollandske dige, der så småt starter her.

19 Vestermose ved V. Ulslev markerer grænsen til Fuglse Herred. I dag er området dog mest afgræssede enge.

20 Mose-egnen Mellem Maribosøerne og St. Musse ligger en række moser, bl.a. **Sløse Mose, Stokkemose, Musse Mose og Godsø**. Stednavnet Musse betyder simpelthen "mose".

Forskellige brochurer på
www.nysted.dk

"Det tabte land"
om Rørsøen

www.dettabeland.dk/lollandfalstermoen/roersoef.pdf

Søer

Alle egnens søer er små. Den største naturlige sø har formodentlig været Kettinge Sø, der dog er drænet til et beskedent mosehul. Til gengæld er nye søer opstået i de mange tidligere råstofgrave og bag dæmningen ved Nysted.

På grænsen til Lolland Kommune mod nordvest ligger Hejrede Sø og Røgbølle Sø, der er en del af Naturpark Maribosøerne.

www.naturparkmaribo.dk

Naturpark
Maribosøerne

Vandløb

Egnens vandløb er generelt små og har normalt lav vandføring. Mange af de mindste vandløb er rørlagte på nogle strækninger. Afvandingen sker i 4 retninger:

Mod Guldborgsund

- ♦ Flintinge Å, der er områdets største og danner Nystedegnens nordgrænse.
- ♦ Bæk fra Sønderkov og Frejlev Mose gennem Hestekobbøl.
- ♦ Frejlev Å, der udspringer nord for Kettinge og udmunder mellem Hestekobbøl og Frejlev Skov.
- ♦ Bæk, der afvander egnen syd for Kettinge via Rensningsanlægget, nord om Roden Skov til Stenvængerne
- ♦ Rørmose Bæk fra Sønderhave gennem Roden Skov
- ♦ Korsbæk syd for Roden Skov
- ♦ Mårbæk, der afvander Storesø (rørlagt)

Mod syd

- ♦ Odderbæk, der afvander Lillesø
- ♦ Vandløb til Nysted Nor afvander Kettinge Sø, Klostermosen og moserne mellem Kettinge og Herritslev (Åmose/Ellemose)
- ♦ Kanal ved Kallehave
- ♦ Kanal ved Høvængerne
- ♦ Bæk gennem Dødemosen til Sandager
- ♦ Bæk fra Vestermose gennem Keldskov til Handermelle

Mod nordvest

- ♦ Maribosøerne (Røgbølle og Hejrede søer) foregår afvanding af moserne ved Musse

Mod nord

- ♦ Sakskøbing Å og diverse sidegrene. Udspringer lige nord for Grønnegade og afvander egnen ved Døllefjelde. Løber videre forbi Krenkerup til Sakskøbing Fjord.

Fredet natur

Der findes 8 områder i Nysted og omegn, der er fredede. En fredning opstiller forskellige krav til brug og pleje af et naturområde, og det er kommunens pligt at tilse, at bestemmelserne overholdes.

- ♦ **12 Skejten** er en strandeng med store fritstående egetræer ned mod Guldborgsund, Sceneriet er kendt fra 2 malerier på Folketingets bagvæg (fri adgang)
- ♦ **21 Borret** er et overdrev, der afgræsses. Især om foråret ses en speciel flora (spørg ejeren)
- ♦ **22 Frejlev Bøget** - fredningen gælder strandengen (adgang gennem skoven)
- ♦ **23 Stubberup Mose** er Lollands eneste højmoser, men den er desværre mest overladt til tilfældige påvirkninger uden en plejeplan.
- ♦ **24 Kauslund** - en lund i naturtilstand. En sti er markeret rundt i lunden (fri adgang)
- ♦ **25 Piletræer ved Ø.** Ulslev gadekær
- ♦ **17+26 Nysted Nor og Frejlev Vig** fuglereservater.

Naturfredninger i hele kommunen: www.dn.dk/Default.aspx?ID=8311

Fugle: www.nysted.dk/xFugle.htm

Fuglereservater: www.dn.dk/Default.aspx?ID=42469

Fugle ved noret

Fredninger

Parkområder o.l.

Parker kan fremtræde mere eller mindre velfraserede.

- ♦ **29 Skansen** blev oprindeligt anlagt i 1801 som et forsvarsanlæg i krigen med England. Ca. 1910 blev området omdannet til en lystskov for Nysteds indbyggere
- ♦ **30 Parkanlægget i Ålholm Hestehave** stammer fra 1790'erne, men er omlagt og ændret flere gange siden. Det er dog ikke blevet vedligeholdt i mere end 25 år og er ved at tabe sin karakter af park. Der findes stadig en række eksotiske træer og buske.
- ♦ **31 Fuglsang Park** stammer fra første halvdel af 1800-tallet og bliver stadig passet. Også her kan man finde interessante detaljer.
- ♦ **Barokhaven på Søholt** blev frem til 2010 genoprettet ved hjælp midler fra Realdania-fonden.
- ♦ **32 Nedlagte råstofgrave.** Egnen mellem St. Musse og Kettinge er karakteriseret af en lang række grusgrave. Mindst 3 af dem har adgang for offentligheden: **Døllefjelde-Musse Naturpark**, **Korsgård Put-and-Take** og **Kettinge Grusgrav**.
- ♦ **33 Kalkgravene i Nysted.** Her gravede man kalk fra 2 grave i sydenden af byen frem til 1970'erne. Gravene er omdannet til parkområder.

Fuglsang: <http://Fuglsangherregaard.dk/fuglsang/>

Søholt: www.søholt.nu/barokhaven

Døllefjelde-Musse Naturpark: www.doellefjaelde-musse-naturpark.dk

Ålholm: www.dn.dk/Default.aspx?ID=42461

Fuglsang

Søholt

Døllefjelde

Ålholm

Ruter og stier m.m.

At kende til de gode steder er én ting. En anden er at komme rundt til dem på en god måde, og flere lokale aktører har lavet kort og beskrivelser både på papir og via Internettet.

DN lokalt

NOF + Paradis

DN lokalgruppe Nysted (Danmarks Naturfredningsforening i Nysted og omegn) har lavet disse forslag: www.dn.dk/Default.aspx?ID=8920

NOF (Nysted og Omegns Fællesråd) har ladet fremstille en lang række brochurer og samlet pjecer fra andre leverandører. Det hele kan ses her:

www.nysted.dk/Brochurer.htm

Marguerit-ruten

Paradistruten er en lokal rute, der forløber langs Guldborgsund og Østersøen. Guldborgsund Kommune har udgivet en brochure, som nemmest kan hentes her: www.nysted.dk/Brochurer.htm

Margueritruten er en rundtur i hele Danmark, og er beregnet til bilister, men man må gerne stå ud af bilen!!!

<http://naturstyrelsen.dk/naturoplevelser/naturguider/margueritruten/>

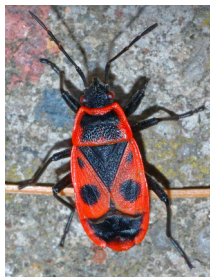
Planter og dyr

Selv om Danmark er et lille land, er der forskel på vilkårene i de forskellige egne. Visse planter og dyr er derfor hyppigere at finde på Lolland end f.eks. i Nordjylland. Her omtaler vi blot nogle få af dem.

Brandmus.

Findes i Danmark angiveligt kun på Lolland og Falster. Med en krop på 10 cm er den større end andre mus.

Ildtæge.

Har sin almindelige udbredelse sydøst herfor, men ses ofte på Nystedegnen, bl.a. ved lindetræerne på havnen. Den ser truende ud, men lever af plantesaft fra f.eks. lind og stokrose.

I Rørsøen ved Nysted findes en koloni med op til 500 skarver. De bygger rede i en gruppe udgåede træer og finder føde i Østersøen.

Nysted Nor og den tilgrænsende Rørsø er udlagt som fuglereservat. Der er opsat 2 orienteringstavler med billeder af en lang række fugle, der kan ses her.

Dådyr.

Ses ofte i Frejlev og Roden Skov og på strandene ved Guldborgsund. Nogle af dem er hvide

Lægestokrose (althea)

er en gammel lægeplante, der er forvillet fra klosterhaver, men angiveligt er sjælden. Den har sin største udbredelse på Nystedegnen. Planten er fredet.

Planter ved Klostermose-stien.

DNs lokalgruppe Nysted har lavet en oversigt over plantelivet gennem en sæson, måned for måned.

<http://www.dn.dk/Default.aspx?ID=41345>

www.dn.dk/Default.aspx?ID=28731

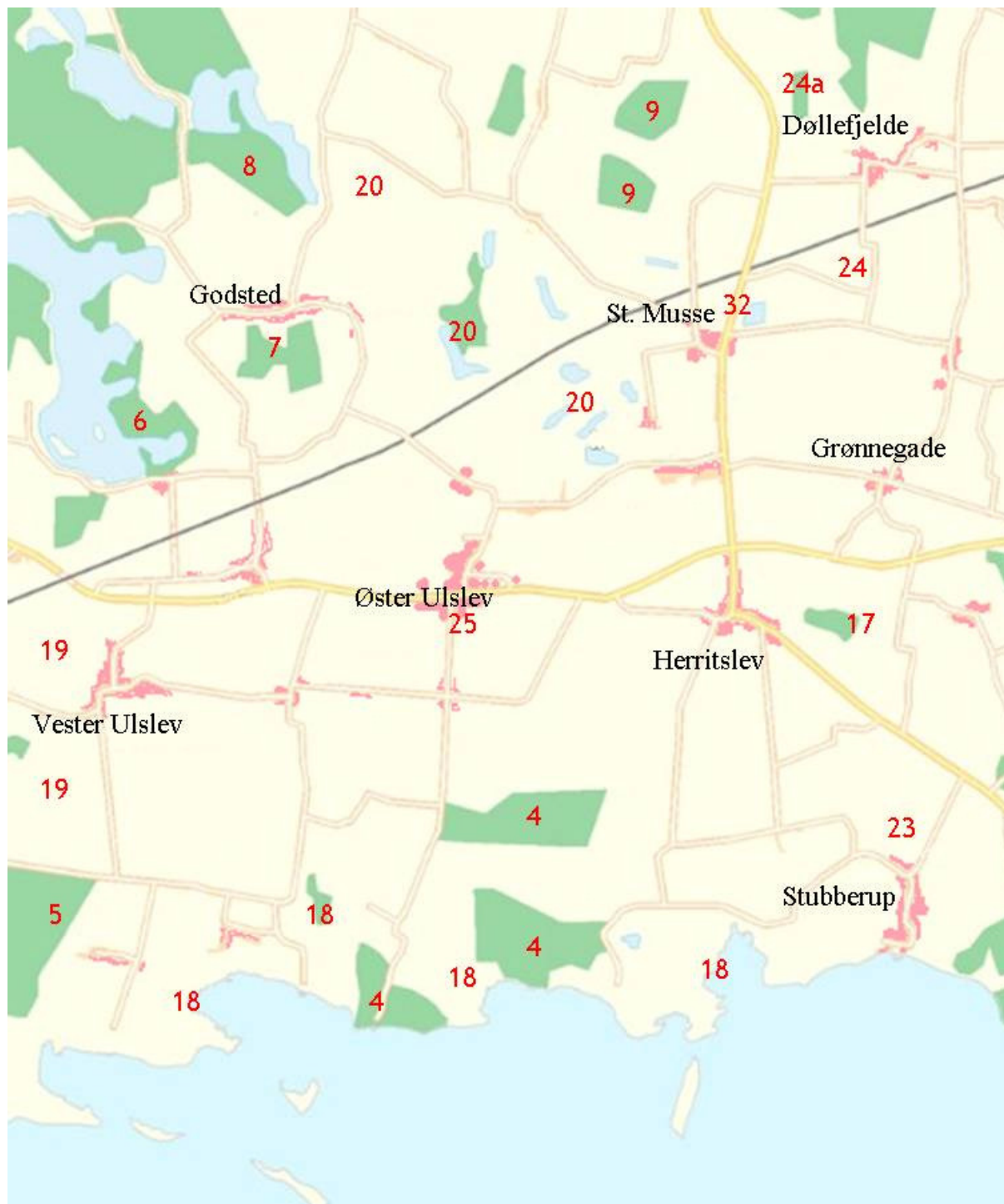
Nattemørke

Nattemørke er en sjælden ressource, som ikke kan opleves mange steder. Langs kysten øst og vest for Nysted er det stadig muligt at opleve nattemørke. Her kan man året rundt opleve nattehimmelen og dens fænomener.

<https://lysforurening.wordpress.com/morke-observationssteder/>

Vest

Øst

Udgivet 2015 af Danmarks Naturfredningsforening
(Nysted lokalgruppe) og Nysted og omegns Fællesråd (NOF)
Støttet af???

